

Foredrag i Oslo Militære Samfund

29. mars 2004

ved

Generalløytnant Torstein Skiaker
Sjef Fellesoperativt hovedkvarter/
Joint Warfare Centre

NATO Joint Warfare Centre - Kråkesølv eller juvelen i kronen

Mange stusser kanskje over tittelen på dette foredraget. Uttrykket "Juvelen i kronen" refererer seg i denne sammenheng til uttalelser fra sjefen for Allied Command Transformation som bl. a. ved aktiveringen av Joint Warfare Centre 23. oktober 2003 hevdet at "Joint Warfare Centre is the Jewel of the Crown of Allied Command Transformation."

Som motstykke har jeg satt "kråkesølv". Det glimrer og skinner, men alle vet at verdien er heller begrenset.

Disse to begrepene illustrerer ytterpunktene i forventninger til JWC i den nye NATO organisasjonen. Foreløpig dreier mye seg om forventninger. Realitetene må skapes gjennom målrettet arbeid og demonstrasjon av nytteverdi i årene fremover.

Hensikten med mitt foredrag i kveld blir å forklare forsamlingen om hvorfor admiral Giambastiani gir JWC en slik posisjon i ACT. Orienteringen har jeg delt i fire hoveddeler. For det første vil jeg kort si noe om bakgrunnen for at JWC i dag ligger i Stavanger. For det andre vil jeg orientere om hva som kronen (ACT) består av. For det tredje vil jeg forklare hva som gjør at JWC har en slik særstilling (juvelen i kronen) i Transformasjonskommandoen. Som fjerde og siste punkt vil jeg peke på noen områder som, dersom vi ikke er forsiktige, kan føre til at edelstenen blir slipt på en måte som gjør at den mister glansen – slik at den blir lik kråkesølv å regne.

Hvorfor JWC i Stavanger

Etter at NATO vant Den kalde krigen i det 20 århundre er alliansens hovedutfordring nå å forsøke å bli like relevant og effektiv i det 21 århundre. Kjernen i NATOs utfordring er å endre organisasjonen fra en defensiv militær allianse, for forsvaret av medlems-landenes grenser, til en bredere tilnærming til sikkerhet. Fienden er i dag diffuse med global rekkevidde der landegrenser og konvensjonelle restriksjoner ikke har noen betydning, og der terror ofte er det foretrukne middelet.

Transformasjon er blitt et nøkkelbegrep for å møte de nye utfordringene. I NATO er transformasjon en pågående og pro aktiv prosess i utvikling og integrering av innovative konsepter, doktriner og kapasiteter i den hensikt å forbedre effektiviteten og interoperabiliteten til NATO- og partnernasjonenes styrker.

I løpet av de siste årene har NATO tatt store transformatoriske steg;

- Kjempet og vunnet krigen i Kosovo i 1999
- Aktiviserte Atlanterhavspaktens artikkel 5 og erklærte krig mot terrorisme
- Under toppmøtet i Praha forpliktet alliansen til transformasjon
- Deployerte NATO styrker til Afghanistan i august 2003
- Etablering av NATO Response Force (NRF)
- Etablering av to nye strategiske kommandoer Allied Command Operation (ACO) og ACT

Som en følge av transformasjonsprosessen i NATO ble kommandostrukturen endret og det subregionale nivået i kommandokjeden fjernet. God vertslandsstøtte fra Norge, høy kvalitet på arbeidet fra Joint Headquarters North på Jåttå gjennom mange år, og aktivt engasjement fra forsvarsministeren og mange andre norske politikere, førte til at NATO valgte Norge og Stavanger som base for nyskapingen JWC.

Hva er Allied Command Transformation?

Det er vanskelig å komme utenom en kort beskrivelse av organisasjon, rolle og oppgaver i en beskrivelse av hva ACT er. ACT er betegnelsen på hele transformasjonskommandoen. Denne kommandoen er NATOs ledende kraft for kontinuerlig forbedring og endring. ACT ledes av den amerikanske admiralen Giambastiani fra hovedkvarteret (HQ SACT) i Norfolk, USA. HQ SACT har i tillegg et lite stabselement i (SACTREPEUR) i Belgia som skal legge til rette for best mulig samarbeid med NATOs politiske og militære ledelse i Europa.

Under Supreme Allied Commander Transformation (SACT) er JWC det viktigste element for praktisk implementering av transformasjon, - fra konsepter til realiteter i de operative hovedkvarter. JWC har for sin del underlagt et treningssenter, kalt NATO Joint Forces Training Center (JFTC) i Bydgoszcz i Polen og Joint Analyses and Lessons Learned Centre (JALLC) i Monsanto i Portugal.

HQ SACT fokuserer sin virksomhet mot det strategiske nivået, JWC mot det operasjonelle – og JFTC mot det taktiske nivået. JALLC, som retter sin analyse både mot det taktiske og operasjonelle nivået, er allerede aktivisert. JFTC vil stå opp å gå i løpet av sommeren 2004. Den første sjefen for JFTC er en dansk tostjerners general. Selv om både JFTC og JALLC er underlagt JWC, er det lagt opp til et tett samarbeid på tvers av ACT. Dette nettverkssamarbeidet er i tillegg forsterket med NATO School Oberammergau, NATO Defence College i Roma, NATO Communication Information System School i Latina (NCIS), NATO Consultation, Command and Communication Agency (NC3A) i Haag og NATO Research Technical Organisation i Paris og de enkelte medlemsnasjonenes Centres of Excellence (COE). Norge har tilbudt COE for operasjoner under kalde forhold (Cold Weather Operations CWO). For Norges del vil et slikt senter være mer enn konseptuell tanke enn ett fysisk sted. Forsvaret vil benytte den samlede kompetansen i vårt COW tilbud til NATOs kommandostruktur og medlemsland.

Dette var de store linjene for ACTs organisasjon og rollefordeling som danner grunnlaget for JWCs oppgaver. JWC har ansvar for å:

- Utvikle eksperimentering, konsepter og doktriner
- Støtte ACO i fellesoperativ og flernasjonal trening (Joint and Combined)
- Bidra med det beste innen kommunikasjon, IT, modellering og simulering
- Bidra i analysearbeid og ivaretagelse av militære erfaringer
- Forbedre integrering og interoperabiliteten av NATO styrkene
- Tilby samlet stabstrening for partner- og nye medlemsnasjoner.

For å få dette til er JWC organisert med en liten kommandogruppe, og fire divisjoner:

- Treningsdivisjonen (Training Div). Denne divisjonen har ansvaret for både trening og eksperimentering og er den største avdelingen i JWC. Divisjonen har et særlig ansvar for trening og i å gjennomføre felles program for eksperimentering og sørge for at eksperimenteringen blir ivare tatt i treningen.
- Simulerings og modelleringsdivisjonen (Simulation and Modulation Div). Denne divisjonen arbeider tett opp til NATO's Consultation, Command and Control Agency (NC3A).
- Interoperabilitetsdivisjonen (Interoperability Div) har et særlig ansvar for doktrineutvikling og standardisering.

- En divisjon med fagekspertise (Subject Matter Experts). Dette er høyt kvalifisert personell som støtter JWC og ACT aktiviteter på tvers av divisjonene.

Tyskland og Storbritannia vil rotere på ansvaret for å bekle stillingen som Director JWC. Stillingen vil være en trestjerners flaggoffiser. Stabsjefen vil være en amerikansk flaggoffiser på enstjerners nivå. JWC er totalt gitt en ramme på 280 stillinger eksklusive eventuelle kontraktører. Prosessen med å fordele stillinger mellom nasjonene er i gang, men vi kan ikke påregne et resultat før sent til høsten. JWC har som mål å være fullt operativ i 2006.

Hvorfor har JWC en særstilling i ACT?

JWC er juvelen i kronen først og fremst fordi JWC er den mest synlige, eller i øyenfallende delen av ACT. Det er tre forhold som først og fremst gjør JWC så synlig. For det første er JWC den delen av ACT som aktivt selger, utfører, assisterer og tilbyr ACTs transformasjons og utviklingsarbeidet i samarbeid med ACO, JALLC og NC3A. For det andre er JWC er den delen av ACT som skal stå for implementeringen ved å tilrettelegge for trening og eksperimentering og for det tredje bidra til økt interoperabilitet og integrering av styrkene i NATO og partner nasjonene. La meg utdype disse tre forholdene ytterligere.

NATOs militære organisasjon er en meget kompleks organisasjon i kontinuerlig endring i tråd med skiftende behov. ACT generelt og JWC spesielt, er først og fremst en støtte til NATOs operative kommando. I oppstarten har det vært særdeles viktig å markedsføre ACTs varer og tjenester, spesielt trening og utvikling av operative staber. Markedsføring av ACT vil det kontinuerlig være et behov for. Som utførende ledd må JWC hele tiden ligge frempå for å kunne møte ACOs behov samtidig som vi tilbyr tjenester i tråd med det beste av ny teknologi og innovative konsepter.

Men promotering er ikke nok. JWC må også levere konkrete og målbare resultater. Mange vil første og fremst stifte bekjentskap med JWC gjennom forskjellige treningsevenementer, enten i Stavanger eller ved egen avdeling. JWC vil både assistere ACO med mobile trenings- og rådgivningsteam og tilrettelegge for øvelser og eksperimentering i Stavanger. Hensikten er todelt; a) økt profesjonalisering og b) raskere dreining mot relevant og ofte nye oppgaver. La meg for ordens skyld understreke at JWC skal støtte ACO i trening av operative staber – ikke teste disse. Sertifisering av avdelinger og staber er et ACO ansvar.

JWC er lagt til Stavanger og bruker allerede fasiliteter både på Jåttå og Ulsnes. Den permanente fordelingen mellom disse to stedene er under arbeid, og mange ting peker i retning av at hovedaktiviteten blir på Ulsnes. Ulsnes er en leir som Forsvaret har avhendet, men som NATO Forces Sensor and Weapon Accuracy Check Site (FORACS) fortsatt bruker. JWC brukte Ulsnes ble blant annet da vi la til rette for treningen av AFSOUTH sitt Deployable Joint Task Force HQ som forberedelse for deres rolle som NRF hovedkvarter fra sommeren 2004. Treningssenteret på Ulsnes gir oss muligheten til å tilby former for trening/ øving fra camping til konferanser. De øvende avdelingene kan selv velge om de vil sette opp hovedkvarterets infrastruktur, ved å ta med hele eller deler av sin utrustning, eller benytte seg av JWC sitt oppsett. Den korte veien fra Sola flystasjon i tillegg til egen kai på Ulsnes, gjør det enkelt å overføre materiell og personell. Fasilitetene gir gode muligheter for trening av planlegging og ledelse av operasjoner for både komponentkommandoer og fellesoperative staber. Kommandofartøyer kan legge til ved kaia. Ulsnes gir også en unik mulighet for teambygging av staber. All aktivitet kan foregå på ett sted. Treningstiden kan effektivt styres ut fra treningsbehovet i motsetning til tidtabellene for bussrutene til og fra forlegningene på hotellene i en eller annen storby med trafikkproblemer. Løsningen er økonomisk gunstig for både øvende avdeling og for nasjonene.

Vi ser for oss fem til syv større øvelser/treningsevenementer årlig. NRF vil trolig trene sin Combined Joint Task Force to ganger årlig. Vi ser for oss tre øvelser / trening for komponent staber på det operasjonell nivået og to oppdragspesifikke øvelser for HQ ISAF. I tillegg kommer det støtte til fellesoperativ trening av partnerlandenes fellesoperative staber. Ressursene er

knappe og NATO må sørge for at vi utnytter alle øvelser og trening målrettet. Mye tyder på økt fokus på trening fremfor øvelser.

JWCs modell for trening består av fire faser. Den første fasen består av undervisning av enkeltpersoner og avdelinger. Fase to er planlegging for krisehåndtering og fase tre er selve utøvelse av planene. Fjerde og siste fase består i analyse og evaluering. De fire fasene må sees i sammenheng og vi er avhengig av at den operative sjefen eier målene for treningen. Under treningen vil personell fra JWC bekle sentrale stillinger i øvingsledelsen. JWC vil bidra med relevante scenario, fullt oppsatt kommando og kontroll systemer, en motstander som er tilpasningsdyktig og observatører og mentorer. Spesielle moduler for trening av sjefer og nøkkelpersonell er viktige elementer på tvers av fasene.

Tett samarbeid mellom ACOs trenings divisjoner på alle nivå blir viktig for å etablere arenaer for trening og øving i tråd med NATOs behov. Vi må i fremtiden utnytte samarbeid med JALLC og sette erfaringer fra operasjoner og trening inn i et system som kan bidra til å gjøre treningen bedre, dernest operasjonene. JWC har allerede bidratt til å trene de to siste ISAF hovedkvarterene og vil nå overta dette ansvaret fullt ut. Det er også klart at NATO's Response Force blir en viktig målgruppe.

Eksperimentering vil både være en del av treningen og selvstendig aktivitet i tillegg til selve treningen. Som et eksempel kan jeg nevne at vi allerede i februar i år støttet Allied Forces South Europe (AFSOUTH) i Napoli i deres eksperimentering med effekt basert planlegging for effekt baserte operasjoner under deres trening på Ulsnes. JWC kommer til å spille en sentral rolle i gjennomføringen av de eksperimentelle programmene på vegne av ACT. En slik rolle innebærer tilrettelegging i form av modellering og simulering, testing og evaluering programmene. Et annet eksperiment som vi bidrar i er Coalition Combat Identification. Dette er et NATO initiativ som skal redusere muligheten for at egne styrker engasjerer andre egne styrker. Dette vil, når materialisert i form av konsept og utstyr, bety økt sikkerhet for norske styrker under NATO kommando.

Et av NATOs kjennetegn for suksess har vært standardisering og integrering. Standardiseringen har i hovedsak bestått av tekniske standarder. NATOs mange publikasjoner som inneholder doktriner er nærmere prosedyrebeskrivelse enn moderne konsepter og doktriner. Det er derfor både en viktig og stor oppgave for JWC å bidra til nye konsepter og doktriner. Det er også et langt stykke fra godt sagt til godt gjort. De nye konseptene og doktrinene må føres fra teori til praksis gjennom utprøving ved NATOs nye arenaer for trening og øving. Arbeidet med interoperabilitet og integrering er foreløpig i startgropen. Dagens bemanning er ikke på mer enn halvparten av de stillingene som inngår i JWC og vi er nødt til å prioritere. Dagens meget anstrengte personelloppsett skyldes at vi er i en mellomfase mellom det gamle HQ NORTH og et fullt operativt JWC. Det konseptuelle arbeidet er allikevel ikke prioritert bort. Hovedkvarteret har blant annet produsert et utkast til konsept for mentoring i NATO og arbeidet med standardisering av treningen er også viktig konseptuelt arbeid.

Det er menneskelig å ta tak i praktiske og konkrete oppgaver fremfor teoretiske og vi forsøker derfor hele tiden å strekke oss etter nye mål innen feltet interoperabilitet og integrering. JWC spiller nå stadig viktigere rolle innenfor NATOs mange arbeidsgrupper for standardisering og doktrinearbeid. I disse arbeidsgruppene deltar dyktige fagfolk fra medlemslandene. Arbeidet i disse gruppene gir oss ingen mulighet til å legge arbeidet med integrering og interoperabilitet til siden, men tvinger oss til å ta små skritt fremover.

JWCs kontakflate er meget stor. Jeg har tidligere nevnt nettverket bestående av ACT og nasjonenes COE. På sett og vis er JWC er den fysiske koblingen, bruen om du vil, mellom ACT, ACO og nasjonenes COE. I dette nettverket er også US Joint Warfighting Centre i Suffolk koblet på med en tett kobling direkte til JWC.

En slik bred kontaktflate er også en stor mulighet for det norske Forsvaret. Fellesoperativt hovedkvarter (FOHK) er samlokalisert med JWC. Hver dag trekker begge hovedkvarterene veksel på felles støttefunksjoner som for eksempel innenfor kommunikasjon, transport, protokoll-, renhold og kantinetjenester. FOHK har ansvar for nasjonal koordinering av både trening og øving, eksperimentering og alliert trening i Norge. Samlokaliseringen gir oss en enestående mulighet for ledelse og stabsoffiser å knytte personlige kontakter med offiserer som tjenestegjør i motoren i ACT. Det tette samarbeidet gjør det mulig å gjensidig trekke veksler på informasjon og arbeidskraft innen trening, øving og eksperimentering. Norge får en unik mulighet til å selge Norge som et attraktivt sted å øve å trene i både i rammen som JWC og bilateralt.

I tillegg til den operasjonsfaglig gevinsten ved å ha JWC i Norge vil regionen også nytte godt økonomisk og kulturelt. NATO hovedkvarteret i Stavanger har bidratt svært positivt til det internasjonale miljøet i byen og noe har også dryppet på næringslivet.

For å oppnå dette må Norge legge til rette for øvelser og trening som er relevant for alliansen. ACO har særlig fokus mot NRF. Det er derfor viktig at vi fra norsk side legger til rette for trening av NRF i Norge for å oppnå vår ambisjon om å være førstevalget for trening under kalde forhold.

Fallgruver

Det er tre forhold som kan føre til at juvelen mister sin glans under sliping. Det er mangel på kompetent personell, for små budsjett og mangelfull infrastruktur.

I motsetning til ACO er ACT og JWC en avdeling uten kampkraft - bare hjernekraft. Menneskene i JWC er derfor den viktigste ressursen. Dette er ikke bare noe jeg nevner i festtaler. Det er en realitet hver dag. I den forbindelse bør Norge feie for egen dør før vi kritiserer andre nasjoner. Norge har ikke fulgt opp sine forpliktelser til å bemanne tildelte stillinger. Dette bør vi gjøre noe med snarest.

Visjoner uten bevilgninger er som kjent hallusinasjoner. NATO har mange prosedyrer for å kvalitetssikre at midlene blir brukt riktig. Disse prosedyrene ble etablert i en tid da det meste var statisk. Det er derfor en stor utfordring å få tilpasset budsjetter for drift og investering i tråd med de raskt skiftende behov. JWC vil leve eller dø avhengig av om vi klarer å levere gode produkter raskt. Dersom vi ikke klarer å tilby ACO det de etterspør vil de forsøke å løse dette internt. Som vertsland bør vi strekke oss langt for å få organisasjonen raskest mulig opp å gå for full maskin ved hjelp av smidige mellom-finansieringer. Så langt har Forsvarsdepartementet støttet opp om prosessen på en meget god måte. Rent konkret har vi fått garantier for midler slik at vi har kunnet gå i gang tidlig med utbedringer av infrastrukturen for å kunne komme i gang med trening av operative staber.

Til slutt

JWC er til for å forbedre operative avdelinger og staber i NATO. Vi er allerede i gang. Vi er gitt en sentral rolle i NATO's nye organisasjon med et spesielt ansvar for å implementere moderne konsepter og kapasiteter i i NATO's operative organisasjon. Gjennom etableringen av ACT har NATO fått en strategisk kommando som har som sin eneste oppgave å fokusere på transformasjon,- modernisering og forbedring for å sikre alliansens operative relevans i fremtiden.

JWC er hovedansvarlig for at dette skjer i praksis,- i nært samarbeid med SACEUR's operative sjef.

Gjennom vårt arbeid vil vi måtte vise at JWC virkelig fortjener betegnelsen "Juelen i kronen".

Takk for oppmerksomheten.